

LIETUVOS SAJŪDIS

Kodas 190651410, Gedimino pr.1, LT-01103 Vilnius, tel. (8 5) 212 4848, tel./ faks.(85)212 4848, e.p.lietsajudis@gmail.com

Lietuvos Respublikos Prezidentei
Lietuvos Respublikos Seimui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Sąjūdžio XIV suvažiavimo

REZOLIUCIJA

Teisėsaugos pertvarkai tik referendumas

Vilnius, 2013 m. birželio 1 d.

Nušalinus visuomenę nuo teisingumo vykdymo 1995 m. prasidėjo vienos pagrindinių valdžios institucijų – Teismo – degradacija. Susvyravo valstybės pamatas – teisingumas. Bandymai grąžinti teismams demokratišką veidą susidūrė su valdžios institucijų aršiu pasipriešinimu, kuris apibūdinamas taip: „**Nei pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją, nei pagal šalies tarptautinius įsipareigojimus, nei pagal galiojančius Lietuvos Respublikos įstatymus piliečiai neturi jokių galimybių tiesiogiai dalyvauti teisingumo vykdyme (žinoma, išskyrus galimybę tapti teisėju). Visuomenėje nuolat kylančios iniciatyvos sukurti prisiekusiųjų kolegijas arba prisiekusiųjų tarėjų institucijas iki šiol nesulaukė nė vienos valdžios šakos pritarimo.**“ („Žmogaus teisės Lietuvoje“, leid. „Naujos sistemos Lietuvoje“, Vilnius, 2005 m.)

Toks valdžių požiūris į teismų reformą tęsiasi jau antrą dešimtmetį, ir todėl pagal pasitikėjimo rodiklį teismai ES ir apskritai tarp demokratinių valstybių Lietuva atsidūrė paskutinėje vietoje.

Teismų pertvarkos problema partijų programose tapo vienu pagrindinių įsipareigojimų rinkėjams. Tačiau atėjusios į valdžią ir opozicinės, ir valdančiosios partijos pasistengia, kad ši problema dingtų iš akiračio. Paprastai to pasiekama formuojant vyriausybės programą. Taip elgėsi praėjusios kadencijos Vyriausybė, tuo pačiu keliu žengia ir dabartinė.

Teisinį nihilizmą valstybėje pagilino niekam nepavaldžios (neva nepriklausomos) prokuratūros sukūrimas 2003-04-02 pakeičiant Konstitucijos 118 straipsnį.

Turint omenyje, kad daug kur egzistuoja „didžioji korupcija“ – prekyba įstatymais, teismų sprendimais bei valstybiniais užsakymais – susiklosto aiški teisėsaugos institucijų galimo ryšio su įvairia korumpuota valdžia schema. Nereikėtų pamiršti, kad įstatymus ruošia ir į kodeksus įtraukia tie patys teisininkai – profesionalai, kurie užima svarbius postus ir Seime. Nepriklausomos institucijos, efektyviai prižiūrinčios padėtį, stokojame. Tai tęsiasi per visą nepriklausomybės laikotarpį.

Tik visuomenei referendumu perėmus į savo rankas problemos sprendimą, įmanoma reformuoti teisėsaugos sistemą ir tikėtis esminių demokratinių poslinkių valstybėje. Geriausias pavyzdys būtų Estija, bet Lietuvoje tam reikalingos esminės Konstitucijos pataisos.

Lietuvos Sąjūdis inicijuos tokių pataisų rengimą ir diskusiją visuomenėje.

Suvažiavimo pirmininkai: Nijolė Balčiūnienė, dr. Audrius Skaistys